

Голові разової спеціалізованої вченої ради
PhD 8422 Запорізького національного
університету, доктору юридичних наук,
професору Коломоєць Т.О.

ВІДГУК

**офіційного опонента - доктора юридичних наук, професора Ліпкана
Володимира Анатолійовича на дисертацію Карабуш Оксани Сергіївни
«Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в
Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі
знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дослідження. Війна РФ проти Української Держави має чимало істотних причин. Вони криються у відсутності розроблених на науковій основі засад стратегічної політики; несформованості системи стратегічних комунікацій; нерозробленості геостратегії Української Держави як дороговказу політики державної безпеки, гальмуванні стратегічної правотворчості та послуговування інструментальним підходом до права.

У рамках правових досліджень автори концентруються на певних описових ознаках юридичних понять, з метою їхньої подальшої легітимації в контексті закріплення правових категорій і удосконалення норм законодавства. Здебільшого це „удосконалення” не завжди є науково обґрунтованим і зумовленим об’єктивними потребами розвитку соціального явища і відповідних йому відносин, а відображає волюнтаристські уявлення окремих осіб, наділених владними повноваженнями щодо змісту державної політики. Почасти з позицій юридичної логіки денотат відходить на другий план, поступаючись конотату, тим самим, експресивно-емоційна забарвленість мови політиків лягає в основу окремих законодавчих актів, чим суттєво порушуються норми як законодавчої лінгвістики, так і юридичної техніки.

Стратегічна правотворчість майже не досліджується, стратегічні комунікації, державна безпека або геостратегія виступають самотійними об’єктами дослідження в дуже маленькій кількості публікацій сучасних авторів правових досліджень.

У рамках правових досліджень автори прагнуть здебільшого аналізувати

цитати тих чи тих авторів, однак об'єктивно замало приділяють увагу аналізу безпосередньо предмета дослідження, виявлення його сутнісних ознак відповідно до правової теорії.

Тим самим навіть на одинадцятий рік російсько-української війни стратегічні комунікації не ідентифіковані як об'єкт правових відносин, вони аналізуються фрагментарно і контекстуально відповідно до спеціальності автора, а не відповідно до системності самого предмета дослідження. Створене Міністерство культури і стратегічних комунікацій жодним чином з практичної точки зору не реалізує державну політику стратегічних комунікацій і за сутністю не відповідає власній назві. Бо стратегічні комунікації значною мірою можуть бути синхронізовані із політикою державної безпеки, відтак системність стратегічних комунікацій зумовлює необхідність адекватної наукової рефлексії і в рамках правових наук.

Тож правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій досі не стали предметом окремого і самостійного правового дослідження, що потребує подальшого вивчення цього питання з урахуванням нових правових та безпекових реалій.

Тому тема дисертації Карабуш Оксани Сергіївни «Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні», є актуальною і своєчасною, адже розроблення правових основ формування національної системи стратегічних комунікацій є важливою умовою перемоги у війні проти агресора та подальшої розбудови повоєнної України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації є достатнім. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є цілком обґрунтованими. Авторкою використано джерельну, історіографічну базу та пізнавальний інструментарій. Авторкиня аргументовано визначила ключові аспекти досліджуваної проблеми, коректно розкрила її об'єкт і предмет. Сформульовані мета та завдання дослідження дозволили дисертантці на підставі ґрунтовного загальнотеоретичного, історико-правового, еволюційного, логіко-семантичного, порівняльно-правового та формально-юридичного аналізу охарактеризувати формування національної системи

стратегічних комунікацій у нерозривній єдності внутрішніх і зовнішніх зв'язків, виявити сучасні фактори, що впливають на її трансформацію та зумовлюють її функціонування, встановити закономірності формування суб'єктного складу і структурно-функціональної будови, подати модель національної системи стратегічних комунікацій.

Достовірність, новизна висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації вперше здійснено дослідження, яке присвячено вивченню правових проблем формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні, запропоновано авторське визначення поняття «стратегічні комунікації» як індоктринація стратегічними архітекторами у свідомість національних і зарубіжних суб'єктів українських національних цінностей, стратегічних інтересів, стратегічних цілей на всіх рівнях стратегічного управління через цілеспрямовану, врегульовану нормами права, узгоджену синхронізацію діяльності всіх компетентних суб'єктів національної системи стратегічного управління із відповідним системним супроводженням та реалізацією у рамках національної стратегії; аргументовано необхідність ухвалення відповідного нормативно-правового акта, що регулює суспільні відносини у сфері формування національної системи стратегічних комунікацій у вигляді акта стратегічної правотворчості.

Для досягнення поставленої мети та реалізації завдань у ході підготовки дисертаційної праці використано комплекс взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих філософських, загальнонаукових і спеціальнонаукових методів. За допомогою відповідних методів проблематика дослідження розглянута дисертанткою в єдності її соціального змісту та юридичної форми. Авторкинею здійснено комплексну, системну характеристику правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

У науковому контексті імпонує спосіб викладення результатів наукового пошуку дисертантки – від висвітлення теоретико-правових засад, категорійно-понятійного апарату, стану адміністративно-правового регулювання до пріоритетних

напрямів формування національної системи стратегічних комунікацій.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало та чітко, що не викликає зауважень у цій частині.

Структура дисертації є послідовною і логічною, складається з анотації державною та англійською мовами, списку публікацій здобувачки за темою дисертації, вступу, трьох розділів, що об'єднують десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загалом, аналіз змісту розділів дисертації, висновків до них і загальних висновків уможлиблюють висновувати, що мета і завдання дослідження є реалізованими.

Апробація дисертації. Основні положення роботи знайшли відображення у чотирьох наукових статтях, які опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних дисциплін, а також у трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях, а саме: «Муніципальна реформа в контексті євроінтеграції України: позиція влади, науковців, профспілок та громадськості» (м. Київ, 25 серпня 2023 р.), «Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики» (м. Харків, 27–28 квітня 2023 р.), «Публічна служба: нова архітектура та стратегії для деокупованих територій» (м. Харків, 23 червня 2023 р.).

Зміст дисертації Карабуш Оксани Сергіївни свідчить про високий науковий рівень і всебічність опрацювання фундаментальних аспектів обраної теми, глибоке розуміння проблем правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

Авторкою опрацьовано значний обсяг вітчизняної та зарубіжної літератури (загалом 247 найменувань), в тому числі монографії, наукові статті дослідників із означеної проблематики. Власні висновки авторкиня підкріплює посиланням на відповідні нормативні джерела, статистичну інформацію, програмні та стратегічні документи, що уможливило розв'язати поставлені завдання та дійти до науково обґрунтованих висновків.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації, висвітлено стан її розроблення, окреслено зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, мету та завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, визначено наукову новизну

та практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дисертації та кількість публікацій, а також охарактеризовано структуру дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади дослідження» присвячений розгляду правових передумов легітимації стратегічних комунікацій, визначенню юридичного змісту поняття стратегічних комунікацій та окресленню їхнього змісту як правового явища, формулюванню засад інтерпретації стратегічних комунікацій як правової категорії.

Розділ 2 «Стан адміністративно-правового регулювання формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні» присвячено системному дослідженню еволюції інституціоналізації національної системи стратегічних комунікацій, визначенню стану її правового регулювання, а також рефлексії в щорічних посланнях Президента України до Верховної Ради України.

Розділ 3 «Пріоритетні напрями формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні» спрямовано на виявлення векторів розвитку даної системи, шляхів удосконалення правового регулювання її функціонування, а також подачу відповідної моделі національної системи стратегічних комунікацій в Україні.

Оцінка мови і стилю дисертації. Текст дисертації підготовлений науковим стилем, фаховою юридичною державною мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, лаконічно, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття, водночас зі збереженням наукового стилю викладення положень роботи, що також можна вважати авторським доробком і розвиток української наукової правничої термінології.

Оформлення дисертації відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення дисертації та наукових публікацій фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. У дисертації не виявлено текстових запозичень, використання ідей, наукових матеріалів і результатів наукових пошуків інших авторів без посилання на

джерела та інших випадків порушення академічної доброчесності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах планів наукових досліджень та розробок, які виконує Запорізький національний університет за рахунок коштів державного бюджету у 2023-2025 роках «Організаційно-правові механізми забезпечення відбудови повоєнної України в умовах інтеграції до Європейського Союзу», «Основні напрямки удосконалення адміністративного законодавства України в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0129U000370), в межах Пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, визначених Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженою Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 № 12-21.

Зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи позитивні аспекти роботи, зверну увагу й на деякі дискусійні, не повною мірою опрацьовані положення дисертації.

По-перше, дисертантка у підрозділі 2.2 «Національна система стратегічних комунікацій: стан правового регулювання» наводить детальний перелік суб'єктів публічного адміністрування, здійснює їх системний аналіз, проте недостатньо опрацьованим вбачається вплив правового режиму воєнного стану на формування системи стратегічних комунікацій, повноваження суб'єктів даної системи, зв'язки між ними. Авторкиня лише побіжно підбила підсумки, що у період дії воєнного стану система суб'єктів стратегічних комунікацій у досліджуваній сфері зазнала змін, як кількісних («додаткові», «спеціальні», «тимчасові» елементи, що здійснюють публічне адміністрування: Міністерство культури і стратегічних комунікацій Мінреінтеграції, Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України, координаційні штаби тощо), так і якісних (елементи, що вже входять в систему, можуть набувати додаткових повноважень або позбавляться їх, наділення новими делегованими повноваженнями інших суб'єктів, збільшення участі міжнародних організацій тощо).

Водночас не надано висновків щодо впливу таких змін на повноваження

суб'єктів, на зв'язки між ними, не зазначено про тенденції, зумовлені правовим режимом воєнного стану.

По-друге, авторкою здійснено дослідження суб'єктів публічного адміністрування у сфері стратегічних комунікацій, водночас, не здійснено комплексного аналізу суб'єктів, що здійснюють допоміжну діяльність, в тому числі державно-приватне партнерство. У дисертації лише частково відображено комплексність самих стратегічних комунікацій, водночас не достатньо повно висвітлено засади відповідної державної політики, не здійснено порівняння функціонування даної системи у час з 2014 по 2022 роки, час війни — починаючи з 24 лютого 2022 року, а також не намічено напрями розвитку у повоєнний час.

Водночас, доцільним вбачається дослідження еволюції не лише суто теоретичних конструктів та відповідних понять та категорій, їх аналіз, а й демонстрація розуміння автором діалектичної єдності теорії та практики, еволюції міжнародних відносин, які впливають на правові відносини всередині країни та на внутрішнє право, що певним чином й обумовить відповідну рефлексію та адаптацію законодавства до змінюваних суспільних відносин.

Однак, висловлені зауваження мають дискусійний, рекомендаційний характер та є такими, що покликані стимулювати подальший розвиток досліджуваної проблематики. Вони не впливають на загальне позитивне враження від змісту дисертації, а також на вагомість та значення проведеного дослідження для вітчизняної науки і практики право- і державотворення.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Резюмуючи викладене, констатую, що дисертація на тему **«Правові основи формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні»** є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обгрунтовані результати, запропоновано нове вирішення наукової проблеми, що полягає в комплексному аналізі стану та визначенні перспектив формування національної системи стратегічних комунікацій в Україні. Робота відповідає вимогам, які закріплені у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 травня 2024 року № 507) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами і доповненнями від 03 травня 2024 року № 507), а її авторка – Карабуш Оксана Сергіївна – на основі публічного захисту заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
Академії праці, соціальних відносин
і туризму**

Володимир ЛІПКАН